

Piotr Kowolik

Jubileusz 70-lecia urodzin i 50-lecia pracy zawodowej Profesora Włodzimierza Lecha Goriszowskiego

Nauczyciel i Szkoła 2 (7), 202-206

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr Kowolik

Jubileusz 70-lecia urodzin i 50-lecia pracy zawodowej Profesora Włodzimierza Lecha Goriszowskiego

W 1998 roku przypadło 70-lecie urodzin i 50-lecie pracy zawodowej pedagoga, współtwórcy współczesnej pedagogiki bibliotecznej i czytelnictwa dzieci i młodzieży, autora wielu prac naukowych z zakresu teorii organizacji i kierowania oświatą, wychowawcy i nauczyciela akademickiego — prof. dr hab. Włodzimierza L. Goriszowskiego.

Urodził się 16 sierpnia 1928 roku w Łodzi. Szkołę podstawową, a następnie Gimnazjum i Liceum Administracyjno-Handlowe ukończył w Częstochowie. W roku 1963 ukończył w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach (na Wydziale Filologiczno-Historycznym) studia z zakresu pedagogiki. Stopień magistra pedagogiki uzyskał na podstawie rozprawy *Problemy podniesienia czytelnictwa literatury popularnonaukowej*, którą napisał pod kierunkiem prof. dr hab. Stefana Baścika. Jej recenzentem był prof. zw. dr hab. Józef Madeja z WSP w Opolu. W roku 1968 Rada Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Śląskiego nadała Mu stopień naukowy doktora nauk humanistycznych na podstawie dysertacji pt. *Czytelnictwo literatury popularnonaukowej w aspekcie dydaktycznym*, którą napisał pod opieką naukową doc. dr Jana Bohuckiego. Jej recenzentami byli: prof. zw. dr hab. Józef Pieter z Uniwersytetu Śląskiego i prof. zw. dr hab. Jan Zborowski z Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki uzyskał w 1972 roku na podstawie publikacji *Pedagogiczne funkcje książki i czytelnictwa* i kolokwium habilitacyjnego na Wydziale Filologiczno-Historycznym Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu. Rozprawę habilitacyjną recenzowali: prof. dr hab. Maria Walentynowicz z Uniwersytetu A. Mickiewicza w Poznaniu, prof. dr hab. Jan Zborowski z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i doc. dr hab. Jan Bohucki z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Pracę zawodową w szkolnictwie rozpoczął w roku 1948. W latach 1948–1953 był nauczycielem, a następnie dyrektorem szkoły podstawowej w byłym powiecie częstochowskim. W latach 1953–1954 pracował jako podinspektor szkolny w Prezydium Rady Narodowej w Częstochowie, a następnie w okresie od 1955 do 1968 r. — jako starszy wizytator w Kuratorium Okręgu Szkolnego w Katowicach.

Po uzyskaniu stopnia doktora w 1968 r. został zatrudniony w Uniwersytecie Śląskim, gdzie pracował do 1985 roku. W roku 1971 został zatrudniony na stanowisku adiunkta, a po kilku miesiącach — docenta w Filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie, gdzie pełnił obowiązki kierownika zakładu oraz pełnomocnika prorektora ds. dydaktyczno-wychowawczych i naukowo-badawczych.

W 1974 roku został przeniesiony do Katowic. Pełnił tu kolejno obowiązki zastępcy, a następnie dyrektora Instytutu Pedagogiki. W latach 1976–78 był wicedyrektorem, a w latach 1978–80 — dyrektorem Instytutu Pedagogiki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego. W latach 1974–1981 był kierownikiem Zakładu Organizacji i Zarządzania Oświatą, a od 1981 do 1985 roku — kierownikiem Katedry Organizacji Oświaty. Przez jedną kadencję był członkiem senatu w tej uczelni.

Od 1985 do 1987 r. był dziekanem Wydziału Pedagogicznego w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, a w latach 1987–1990 — prorektorem tej uczelni. W grudniu 1990 roku został dziekanem Wydziału Zamiejscowego kieleckiej WSP w Piotrkowie Trybunalskim (obecnie Filii).

Praktyka zawodowa i studia pedagogiczne wpłynęły na zainteresowania naukowe Włodzimierza Goriszowskiego. Jako pracownik naukowy zajmował się problematyką badawczą z zakresu pedagogiki ogólnej, bibliotekoznawstwem, teorią czytelnictwa oraz teorią organizacji i zarządzania.

W latach 1949–1952 prowadził badania w szkole średniej nad problematyką samokształcenia oraz efektywnością procesu nauczania przy zastosowaniu metody syntez graficznych. Do tej problematyki powrócił w roku 1977. W latach pięćdziesiątych opublikował kilkanaście artykułów z zakresu organizacji zajęć pozalekcyjnych oraz współpracy ze środowiskiem. Wyniki swoich badań z tego zakresu upowszechniał również w polskich i zagranicznych czasopismach pedagogicznych. W latach siedemdziesiątych wydał ponadto kilka skryptów dla studentów Uniwersytetu Śląskiego z zakresu techniki pracy umysłowej, pedagogiki eksperymentalnej oraz pedagogiki porównawczej.

Jeden z podstawowych nurtów zainteresowań badawczych Włodzimierza Goriszowskiego obejmuje problemy pedagogiki bibliotecznej i czytelnictwa młodzieży. W latach 1955–1970 prowadził badania zespołowe nad prawidłową organizacją procesu czytelnictwa w szkole i pedagogiczną działalnością bibliotek nauczycielskich. W sposób szczególnie interesował się działalnością bibliotek szkolnych. Wyniki badań z tego zakresu starał się upowszechniać w fachowych czasopismach bibliotekarskich. W tym czasie wydał kilka książek i opublikował kilkanaście artykułów.

W latach 1971–1978 kontynuował swoje wcześniejsze badania z zakresu pedagogiki bibliotecznej i czytelnictwa. Badał zainteresowania czytelnicze młodzieży w różnych grupach wiekowych, społeczne uwarunkowania kierowanego czytelnictwa.

nictwa, mechanizmy powstawania określonych zainteresowań czytelniczych i proces odbioru literatury popularnonaukowej, sensacyjno-kryminalnej, technicznej i społeczno-politycznej. Wyniki tych badań przedstawiał na konferencjach naukowych organizowanych przez Polską Akademię Nauk i inne ośrodki nauk w kraju, na konferencjach i sympozjach międzynarodowych w Budapeszcie, Pradze, Bratysławie, w Berlinie, na XXII Międzynarodowym Sympozjum w Wolfenuttel w RFN, w Uniwersytecie w Parmie (Włochy, 1986), w Joensuu (Finlandia, 1987), w Tubingen (Niemcy, 1987), w Poes (Węgry, 1988), w Pradze (1989), Zurichu (Szwajcaria, 1991), w Barcelonie (Hiszpania, 1992), Halle (1993), w Berlinie (1995), a także w wielu artykułach i publikacjach książkowych.

Ta część działalności naukowo-badawczej Włodzimierza Goriszowskiego związana jest bezpośrednio z pedagogiką ogólną, z problematyką czytelnictwa młodzieży w różnych grupach wiekowych i rolą oświatową bibliotek szkolnych. Z tego zakresu opublikował m.in. następujące prace: *Wybrane problemy bibliotekarstwa szkolnego* (wyd. I w 1962 r., wyd. II w 1967 r.); *Biblioteki szkolne w województwie katowickim w latach 1945–1960* (1964); *Czytelnictwo literatury popularnonaukowej w szkołach województwa katowickiego* (1966); *Czytelnictwo i jego wpływ na wyniki nauczania* (1968); *Książka i wychowanie* (1973); *Pedagogiczne aspekty literatury technicznej wśród młodzieży szkół zawodowych* (1982); *Organizacja i funkcjonowanie bibliotek w szkolnictwie ogólnokształcącym* (raport w problemie węzłowym 11.4., dział 8, 1984 r.); *Biblioteka szkolna jako instytucja systemu oświaty i wychowania* (1987).

Książkom tym poświęcono 40 recenzji, w tym 5 w pismach zagranicznych. Część prac z pedagogiki bibliotecznej została przetłumaczona i opublikowana w obcych czasopismach specjalistycznych: słowackich, czeskich, węgierskich oraz niemieckich.

Ten nurt badań, który dotyczył bibliotekoznawstwa, pozwolił W. Goriszowskiemu zbudować spójny system pracy biblioteki szkolnej. System ten był wdrażany w latach 1960–1967 w wielu szkołach polskich, a także za granicą (m.in. na Słowacji).

Drugim nurtem badań W. Goriszowskiego były (od 1976 roku) problemy teorii organizacji i zarządzania oświatą, a zwłaszcza kwestia związana z funkcjonowaniem nadzoru pedagogicznego w aktualnym i perspektywicznym systemie oświatowym. Z tego zakresu opracował m.in. koncepcję wojewódzkiego banku kadr kierowniczych dla oświaty (1978), teoretyczne podstawy nadzoru pedagogicznego (współautor książki wydanej w 1978 roku), koncepcję innowacji pedagogicznych w oświacie szkolnej i pozaszkolnej (1979), nadto opublikował książkę *Funkcje nadzoru pedagogicznego w systemie edukacji narodowej* (1982) oraz rozprawy: *Funkcje kierownicze i regulacyjne nadzoru pedagogicznego* (w 42 tomie „Studiów Pedagogicznych”, Ossolineum, 1980), *Koncepcja systemu kształcenia kadr kierowniczych* (w 56 tomie „Studiów Pedagogicznych”, Ossolineum, 1991), *Teoretyczne*

podstawy zarządzania oświatą. Polityka sprawnego zarządzania (o ogólnym nadzorze pedagogicznym i wizytatorach metodykach przedmiotowych — w dwu pracach zwartych, 1980), *Problemy nowoczesnej organizacji i kierowania w oświacie* (1987), *Nadzór i doradztwo pedagogiczne we wzajemnych relacjach* (1988). Pod Jego redakcją naukową ukazały się 4 zeszyty naukowe Uniwersytetu Śląskiego, poświęcone tej samej problematyce naukowej, a mianowicie: *Metodologiczne aspekty zarządzania oświatą* („Prace Pedagogiczne”, t. VII, Katowice 1977); *Teoretyczne aspekty zarządzania oświatą* („Prace Pedagogiczne”, t. IX, Katowice 1978); *Diagnoza systemu zarządzania oświatą* („Prace Pedagogiczne”, t. XII, Katowice 1979); *Problemy organizacji i zarządzania oświatą* („Prace Pedagogiczne”, t. XXIII, Katowice 1987) oraz książka *Teoretyczne podstawy systemu zarządzania oświatą* (współredakcja) (Katowice 1980).

W latach 1986–1990 W. Goriszowski aktywnie uczestniczył w realizacji Centralnego Programu Badań Podstawowych. W ramach tego programu badał czynniki kształtujące recepcję literatury pedagogicznej wśród nauczycieli oraz opracował odpowiedni raport. Prowadził ponadto badania nad upodobaniami literackimi dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Oba typy badań zaowocowały następującymi pracami: *Wdrażanie studentów do kształcenia opartego na studiach literaturowych* (WSP, Kielce 1989 — współautor); *Czytelnictwo w procesie samodoskonalenia nauczycieli* (WSP, Kielce 1990 — współautor); *Uwarunkowania czytelnictwa nauczycieli w zakresie literatury pedagogicznej* (CDN, Warszawa 1990 — współautor); *Uwarunkowania literackich i czytelniczych upodobań dzieci klas początkowych. Szkic teoretyczno-metodologiczny* (Kielce 1992 — współautor).

Cały dorobek naukowy W. Goriszowskiego obejmuje 430 pozycji. Opublikował 56 pozycji zwartych (w tym 17 jako współautor) oraz 374 artykuły, w tym 58 pozycji za granicą w językach angielskim, niemieckim, francuskim, słowackim i węgierskim.

Od 1974 roku W. Goriszowski organizuje ogólnopolskie sympozja naukowe z zakresu pedagogiki.

Jego droga do kariery badacza i nauczyciela akademickiego była nietypowa. Przeszedł bowiem przez wszystkie możliwe stanowiska w resorcie oświaty. Był nauczycielem, dyrektorem szkoły podstawowej, podinspektorem szkolnym oraz starszym wizytatorem. Drogą samokształcenia i studiów zdobywał stopniowo coraz to wyższe kwalifikacje zawodowe i naukowe.

Na Uniwersytecie Śląskim oraz w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach prowadził wykłady z zakresu pedagogiki bibliotecznej i czytelnictwa na studiach dziennych, zaocznych i podyplomowych. Od kilku lat pracuje w Filii kieleckiej WSP w Piotrkowie Trybunalskim, gdzie prowadzi m.in. seminaria magisterskie. Pod Jego kierunkiem naukowym powstało 206 prac magisterskich z zakresu bibliotekarstwa i czytelnictwa. Wypromował 29 doktorów nauk humanistycznych w zakresie

pedagogiki, wszyscy pracują w szkolnictwie wyższym, a dwóch z nich jest już profesorami.

Od 1975 roku jest członkiem Komisji Pedagogicznej oddziału krakowskiego PAN, od 1977 — członkiem Komisji Filozoficzno-Socjologicznej Oddziału katowickiego PAN. Przez dwie kadencje był członkiem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN w Warszawie oraz przewodniczącym Głównej Komisji Rewizyjnej Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Pracował jako członek w Radzie Naukowej Instytutu Pedagogiki WSP w Opolu, Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego oraz w Radzie Społeczno-Naukowej IKN-ODN w Katowicach.

Działa w dwóch międzynarodowych Towarzystwach naukowych: ISCHE (International Standing Conference for the History of Education) i EARLI (European Association for Research on Learning and Instruction), jest członkiem Piotrkowskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, ponadto członkiem Multidyscyplinarnego Zespołu do Badań nad Naturą Gatunkową Człowieka Uniwersytetu Warszawskiego i Państwowego Muzeum Archeologicznego.

Redaguje w WSP w Kielcach, Filii w Piotrkowie Trybunalskim „Piotrkowskie Studia Pedagogiczne” (do tej pory ukazało się 5 tomów) oraz jest członkiem Kolegium Redakcyjnego „Res Humanae” wydawanego przez WSP Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie.

W 1997 roku został uznany przez International Biographical Centre, Cambridge England, człowiekiem sukcesu, a w 25 Edycji IBM Słownika zamieszczony został Jego biogram personalny.

W 1998 roku Amerykańska Rada Naukowa Instytutu Biograficznego zaliczyła W. Goriszowskiego w skład tej Rady w zakresie badań naukowych („The Research Board of Advisors”).

Odnaczony jest srebrnym i złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotą Odznaką ZNP, srebrną i złotą Odznaką Zasłużonego dla Województwa Katowickiego, srebrną Odznaką Zasłużonego dla Uniwersytetu Śląskiego i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.